

MIŠLJENJE

Europski gospodarski i socijalni odbor

Procjena učinka na ruralna područja

Instrument za procjenu učinka na ruralna područja: kako boljim oblikovanjem politika EU-a usmjerenim na ruralna područja iskoristiti puni potencijal ruralnih područja i zajednica u interesu pravednog i održivog EU-a
(samoinicijativno mišljenje)

NAT/982

Izvjestiteljica: **Lidija PAVIĆ-ROGOŠIĆ**

Savjetnik/ica:	Tom JONES (za izvjestiteljicu)
Odluka Plenarne skupštine:	19/2/2026
Pravna osnova:	pravilo 52. stavak 2. Poslovnika
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za poljoprivredu, ruralni razvoj i okoliš
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	11/9/2026
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	23/9/2026
Plenarno zasjedanje br.:	608
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	212/1/0

1. Zaključci i preporuke

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO):

- 1.1 naglašava da poljoprivredne i ruralne politike doprinose pružanju osnovnih javnih dobara svim građanima. Međutim, njihove se koristi ne mogu očuvati ako ruralne zajednice izgube pristup osnovnim uslugama kao što su prijevoz, stanovanje, zdravstvo, obrazovanje i pristup internetu. Takvo narušavanje dobrobiti posebno pogađa žene, mlade i ranjive skupine, čime se ugrožava njihovo pravo na ostanak i povratak u ruralna, udaljena i planinska područja. EGSO stoga podržava inicijativu Komisije o pravu na ostanak;
- 1.2 ističe da je procjena učinka na ruralna područja, za razliku od poljoprivrednih i specifičnih ruralnih politika, horizontalni alat za procjenu koji se zasniva na transparentnim metodologijama i kojim se osigurava da se sve sektorske politike ispituju iz ruralne perspektive. Ona treba biti participativna i međusektorska i temeljiti se na potrebama, poštovati supsidijarnost i angažirati raznolike ruralne zajednice u ranim fazama postupka izrade politika. Povrh toga, treba se zasnivati na načelu teritorijalne pravednosti kako bi se osiguralo da se stanovništvo ruralnih područja zbog mjesta stanovanja ne suočava sa strukturno lošijim pristupom uslugama, mogućnostima, infrastrukturi ili sudjelovanju te se oslanjati na pokazatelje koji odražavaju stanje osnovne socijalne skrbi u ruralnim zajednicama, među ostalim kad je posrijedi sigurnost, dostupnost usluga i jačanje ekonomskog položaja žena i mladih;
- 1.3 napominje da je glavni cilj procjene učinka na ruralna područja osigurati da oblikovatelji politika od najranijih faza njihova osmišljavanja u obzir uzimaju ruralni kontekst, među ostalim i u područjima politika koja se tradicionalno ne smatraju specifičnima za ruralne krajeve kao što su promet, digitalizacija, oporezivanje, stanovanje, zdravstvo i socijalna skrb, obrazovanje, pristup pravosuđu, sigurnost, energetika, zapošljavanje, razvoj vještina, cjeloživotno učenje i klima. Taj bi alat trebao pomoći u utvrđivanju izravnih učinaka, ali i neizravnih ili nenamjernih posljedica, koji se mogu činiti neutralnima, ali u praksi različito utječu na ruralne zajednice. Stoga procjena učinka na ruralna područja mora dovesti do mjerljivih prilagodbi kako bi se spriječili negativni teritorijalni učinci, a ako se oni ne mogu u potpunosti izbjeći, trebalo bi utvrditi i procijeniti alternativne politike;
- 1.4 naglašava da bi procjena učinka na ruralna područja trebala funkcionirati kao alat za strateško upravljanje kojim se u okviru oblikovanja politika EU-a jačaju i sistematiziraju postojeći teritorijalni pristupi i pristupi koji u obzir uzimaju ruralnu perspektivu. Iako neki relevantni mehanizmi već postoje (npr. alati za bolju regulativu), procjena učinka na ruralna područja i dalje je rascjepkana po raznim razinama politike i upravljanja, a osim toga ne postoji potvrđena metodologija na razini EU-a kojom bi se osiguralo da zakonodavstvo, programi i instrumenti financiranja EU-a budu prikladni za ruralna područja i zajednice;
- 1.5 poziva na uspostavu zajedničkog alata EU-a za procjenu učinka na ruralna područja koji bi se zasnivao na metodologiji koju potvrdi EU i zajedničkim minimalnim standardima kako bi se osigurala dosljedna, transparentna i proporcionalna primjena u svim relevantnim politikama EU-a. Tim bi se alatom trebali osigurati praktični i sljedivi instrumenti, uključujući standardiziranu provjeru, procjenu teritorijalnog učinka, savjetovanje s dionicima, ruralne

pokazatelje, mjere ublažavanja i mehanizme izvješćivanja, uz poštovanje supsidijarnosti i omogućivanje dostatne fleksibilnosti kako bi se odrazile nacionalne, regionalne i lokalne okolnosti;

- 1.6 ističe da bi dobro strukturirani postupak procjene učinka na ruralna područja trebao imati jasan redoslijed: rano testiranje radi utvrđivanja diferenciranih učinaka na ruralna područja; detaljna teritorijalna, socijalna, ekonomska i okolišna procjena (po potrebi); sustavni angažman dionika i doradivanje politika radi uklanjanja negativnih učinaka i povećanja mogućnosti koje se pružaju u ruralnim područjima. Uz pomoć jasnih pragova za analizu trebalo bi utvrditi jesu li potrebne tek manje izmjene ili potpuna procjena učinka na ruralna područja. Da bi se podržalo pravo na ostanak i povratak, taj bi postupak trebao uključivati i posebne odredbe za sve ranjive skupine;
- 1.7 ističe da je za uključivanje procjene učinka na ruralna područja u cijelom EU-u potrebno uvesti obveznu provjeru glavnih prijedloga i ojačati trenutačnu i dugoročnu dostupnost podataka putem opservatorija za ruralna područja, uz usporedivo, ali razmjerno prikupljanje podataka na nacionalnoj i regionalnoj razini, uključujući čimbenike povezane s mladima i rodom, uz upotrebu usporedivih definicija ruralne dimenzije. Taj bi opservatorij trebali savjetovati i podupirati dionici iz ruralnih područja, uključujući članove pakta za ruralna područja;
- 1.8 preporučuje da se u svakom ministarstvu uspostave relevantni mehanizmi za procjenu učinka na ruralna područja i uvede dužnost „ruralnih zagovornika”,¹ s iskusnim osobljem i političkim vodstvom. Od presudne je važnosti i redovito ciljano osposobljavanje i transparentno izvješćivanje, kao i jasna koordinacija i razmjena primjera dobre prakse;
- 1.9 naglašava da bi procjena učinka na ruralna područja trebala djelovati kao mehanizam participativnog upravljanja kojim se osigurava da ruralne zajednice, organizacije civilnog društva i socijalni partneri budu istinski uključeni u oblikovanje procjena i utvrđivanje teritorijalnih učinaka (prema potrebi s pomoću zajedničkog stvaranja), kao i da se dovoljno rano pruži potpora njihovim kapacitetima kako bi mogli utjecati na oblikovanje politika. Trebalo bi uvesti protokole kako bi se i dalje procjenjivalo jesu li u praksi ostvareni ciljevi dobrobiti ruralnih područja i jesu li potrebne daljnje prilagodbe;
- 1.10 preporučuje da Komisija preispita svoju Dugoročnu viziju za ruralna područja² kako bi proširila definiciju procjene učinka na ruralna područja;
- 1.11 pozdravlja to što je Komisija u komunikaciji „Vizija za poljoprivredu i hranu”³ ponovno izrazila predanost promicanju procjene učinka na ruralna područja, ali naglašava da se u sljedećem VFO-u mora jasno naznačiti kako će Europska komisija u okviru procjena teritorijalnog učinka i pokazatelja teritorijalne kohezije u cjelini ispuniti svoju obvezu izričitog jačanja procjene učinka na ruralna područja. Komisija bi svake dvije godine trebala objavljivati potpuno ažurirano izvješće o napretku i savjetovati se s civilnim društvom i drugim relevantnim

¹ Izraz „ruralni zagovornici” odnosi se na imenovane oblikovatelje politika ili druge relevantne aktere koji promiču i podupiru provedbu mehanizama za procjenu učinka na ruralna područja i djeluju kao katalizatori promjena u svojim institucijama.

² [Dugoročna vizija za ruralna područja \(LTVRA\), Europska komisija.](#)

³ [Vizija za poljoprivredu i hranu – Europska komisija.](#)

dionicima o prioritetima procjene učinka na ruralna područja. Pri odobravanju planova za nacionalno i regionalno partnerstvo Komisija bi od država članica i regija trebala tražiti da pokažu da je za financijska sredstva EU-a provedena procjena učinka na ruralna područja i koji su koraci poduzeti u vezi s teritorijalnim učincima.

2. Kontekst i definiranje problema

- 2.1 Ruralna područja ključna su za osiguravanje prosperiteta, konkurentnosti, otpornosti i sigurnosti Europe, ali se i dalje nedovoljno koriste kao izvor inovacija, održivosti i socijalne kohezije. Mnoga od njih suočavaju se s trajnim strukturnim izazovima, demografskim padom, rodnom neravnopravnošću, lošom povezanošću, ograničenim financijskim resursima, niskom gustoćom tržišta, manjkom radne snage, ograničenim pristupom obrazovanju i osnovnim uslugama,⁴ kao i sa sve većim klimatskim i okolišnim rizicima. Prosječni dohoci u ruralnim područjima dosežu tek 87,5 % razine u urbanim područjima,⁵ što pojačava osjećaj zaostajanja.
- 2.2 Te su razlike posebno izražene kod žena, koje se suočavaju s većim rizikom od siromaštva i strukturnim nejednakostima u zapošljavanju, pristupu uslugama, mobilnosti, obvezama skrbi i financijskim mogućnostima. Mladi nailaze na prepreke u području stanovanja, mobilnosti, obrazovanja, zapošljavanja, digitalne povezanosti i sudjelovanja u životu zajednice, što ugrožava njihovu demografsku održivost i zadržavanje. Međutim, žene i mladi znatno doprinose otpornosti zajednice, inovacijama, lokalnom razvoju i novim gospodarskim prilikama. Druge ranjive skupine kao što su starije osobe, osobe s invaliditetom, nezaposlene osobe, kućanstva s niskim prihodima i migranti suočavaju se s preprekama koje se preklapaju, a povezane su sa slabo rasprostranjenom infrastrukturom, velikim udaljenostima i nedovoljno financiranim javnim uslugama, što povećava društvenu izolaciju i ograničava gospodarsko sudjelovanje.
- 2.3 Politike koje se ne ocjenjuju iz ruralne perspektive često imaju nesrazmjerne učinke. Usluge koje se pružaju isključivo digitalnim putem isključuju one koji imaju ograničenu povezanost ili ograničene digitalne vještine, jedinstveni propisi o planiranju sputavaju razvoj, centralizirana zdravstvena skrb produljuje vrijeme putovanja i povećava troškove, a pokazatelji koji se koriste za financiranje često ne uzimaju u obzir činjenicu da je siromaštvo u ruralnim područjima disperzirano. Oporezivanje goriva koje pretpostavlja dostupnost alternativnih načina prijevoza povećava teret za kućanstva koja ovise o privatnim vozilima. Ti primjeri pokazuju da treba operacionalizirati članke 174. i 175.⁶ Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i zajamčiti pravo na ostanak u ruralnim, udaljenim i planinskim područjima.
- 2.4 Kao odgovor na te izazove, Deklaracija iz Corka 2.0 je u diskurs EU-a uvela procjenu učinka na ruralna područja.⁷ Taj je koncept postao formalni prioritet EU-a nakon usvajanja dugoročne vizije za ruralna područja, u kojoj je utvrđen kao jedan od glavnih instrumenata za postizanje jačih, povezanih, otpornih i prosperitetnih ruralnih područja do 2040.

⁴ [Deveto izvješće o ekonomskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji.](#)

⁵ [Urban-rural Europe – income and living conditions \(Urbana i ruralna Europa – dohodak i životni uvjeti\).](#)

⁶ [Pročišćena verzija Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske unije, 2012., SL C 326/47, članci 174. i 175.](#)

⁷ [Deklaracija iz Corka 2.0.](#)

- 2.5 Procjena učinka na ruralna područja mora odgovarati na nove prioritete i iznenadne poremećaje. Novi izazovi u području politika (npr. prilagodba klimatskim promjenama i zelena tranzicija) iziskuju pristupe kojima se u obzir uzima ruralna perspektiva i aktivno uključuju ruralne zajednice. Isto tako, na krize poput prirodnih katastrofa, pandemija i gospodarskih šokova treba odgovoriti brzo i pritom voditi računa o specifičnim slabostima ruralnih područja.
- 2.6 Od ulaganja u otpornost i pristupačnost ruralnih područja koristi imaju i urbana područja, među ostalim zbog manjeg pritiska na prometne sustave i tržište stambenih nekretnina i zbog smanjenja zagušenja i pritiska na usluge skrbi.
- 2.7 U dokumentu *A Framework of Rural Proofing Actions* (Okvir mjera za procjenu učinka na ruralna područja)⁸ predstavljene su osnovne mjere: izraziti jasnu političku volju i predanost, osmisлити pozitivnu zajedničku viziju za ruralna područja, pojasniti ulogu procjene učinka na ruralna područja u postizanju tog cilja, definirati usklađene uloge i odgovornosti, na raspolaganje staviti obrasce, smjernice i čvrste činjenice i osigurati praćenje i evaluaciju.

3. Što je procjena učinka na ruralna područja i zašto je važna

- 3.1 Procjena učinka na ruralna područja najčešće se definira kao sustavno ocjenjivanje načina na koji politike utječu na ruralna područja, nakon čega slijede prilagodbe kojima se osigurava pravednost i teritorijalna ravnoteža. Europska komisija je opisuje kao „preispitivanje politika iz ruralne perspektive kako bi bile primjerene onima koji žive i rade u ruralnim područjima”.⁹ To od oblikovatelja politika iziskuje da prepoznaju da se zbog demografskih, geografskih i infrastrukturnih uvjeta učinci na ruralna područja često razlikuju od učinaka na urbana područja. Perspektiva iz koje se u današnje doba sagledavaju ruralna područja mora biti i rodno i generacijski osjetljiva, uzimati u obzir različite učinke na žene i muškarce i dobne skupine, uključujući pristup uslugama, obveze skrbi, mogućnosti zapošljavanja i mobilnost.
- 3.2 Svrha je procjene učinka na ruralna područja osigurati da financije, zakonodavstvo i javne politike budu pravedni i teritorijalno osjetljivi. Njezina načela uključuju rano provjeravanje prijedloga, teritorijalnu analizu utemeljenu na činjenicama, međusektorsku koordinaciju, transparentnost i sljedivost. Procjena učinka na ruralna područja integrirana je u agendu EU-a za bolju regulativu,¹⁰ u kojoj se poziva na pomnije procjene teritorijalnog učinka i sustavniju upotrebu podataka iz ruralnih područja i smjernica i paketa instrumenata za bolju regulativu.¹¹

4. Upravljanje, sudjelovanje i koordinacija

- 4.1 Smisleno sudjelovanje iziskuje uključivanje širokog spektra dionika – organizacija civilnog društva, uključujući organizacije žena i mladih u ruralnim područjima, socijalnih partnera,

⁸ [A Framework of Rural Proofing Actions](#), Europska mreža za ruralni razvoj.

⁹ [Definicija procjene učinka na ruralna područja](#), Europska komisija.

¹⁰ [Agenda za bolju regulativu](#), Europska komisija.

¹¹ [Better regulation: guidelines and toolbox](#) (Bolja regulativa: smjernice i paket instrumenata), Europska komisija.

poljoprivrednika, poduzetnika i pružatelja usluga. Mehanizmi sudjelovanja, uključujući zajedničko stvaranje, moraju biti pristupačni i uključivi, pogotovo za žene, mlade i dionike koji imaju manje resursa, jer politike osmišljene bez sudjelovanja ruralnog stanovništva često ne odražavaju stvarnost slabo naseljenih područja.

- 4.2 Bolja koordinacija među sektorima i razinama upravljanja od presudne je važnosti jer se izazovi u ruralnim područjima rijetko kada mogu svesti na jedno područje politike. Usklađeno planiranje ulaganja, zajedničko programiranje, zajednički podatkovni sustavi i strukturirana suradnja između općina, regija, nacionalnih ministarstava i institucija EU-a osiguravaju dosljedna i dugoročna rješenja. U pograničnim i perifernim regijama procjena učinka na ruralna područja trebala bi, kao dio teritorijalne kohezije i strateške otpornosti, podupirati demografsku održivost. Lokalne akcijske grupe (LAG) i lokalne akcijske grupe u ribarstvu (FLAG) trebale bi formalno biti uključene kao lokalna partnerska središta koja potrebe zajednica prenose u regionalno i nacionalno planiranje.

5. Metodologija i alati

- 5.1 Funkcionalni sustav procjene učinka na ruralna područja obično uključuje provjeru kojom se utvrđuje bi li prijedlog mogao utjecati na ruralna područja, procjenu s pomoću alata za teritorijalni učinak kao što je ESPON-ov alat za procjenu teritorijalnog učinka (ESPON TIA),¹² savjetovanje s ruralnim dionicima, prilagodbu prijedloga radi ublažavanja negativnih učinaka i dokumentaciju u vidu predložaka za evidentiranje nalaza i odluka. Odgovornost snose vodeće službe za politike, a pomažu im „ruralni zagovornici” u svakom ministarstvu, koji promiču osviještenost i horizontalnu koordinaciju među ministarstvima.
- 5.2 Taj se proces mora poduprijeti jasnim alatima i odgovarajućim resursima. Alati mogu uključivati kratak kontrolni popis za provjeru, tablicu teritorijalnog učinka, predložak za savjetovanje s dionicima, tablicu mjera ublažavanja, predložak za izvješćivanje i sljedivost i predložene ruralne pokazatelje prilagođene različitim područjima politika i skupinama.
- 5.3 Decentralizirana procjena učinka na ruralna područja može dopuniti nacionalne procese jer omogućuje mikroprocjenjivanje koje provode lokalni i regionalni akteri, uz potporu u vidu odgovarajućih resursa, jasnih sustava povratnih informacija i usklađivanja s ciklusima politika. Dubina analize trebala bi ovisiti o jasno utvrđenim pragovima (npr. učinci na stanovništvo, ekonomski učinci, teritorijalna osjetljivost), čime bi se osigurala proporcionalnost – od manjih prilagodbi u slučaju manjih učinaka do potpune procjene učinka na ruralna područja kad se očekuju znatni teritorijalni učinci.

6. Minimalni standardi: mjerljivost i sljedivost

- 6.1 Da bi se osigurala dosljednost i vjerodostojnost, alat za procjenu učinka na ruralna područja koji bi potvrdio EU treba se oslanjati na skup minimalnih standarda koji jamče ranu i transparentnu procjenu učinaka na ruralna područja zasnovanu na činjenicama. „Priznato u EU-u” odnosi se na metodologiju koju je potvrdila Komisija i u okviru koje se vodi računa o različitim karakteristikama država članica i regija. Ona bi trebala uključivati obavezna pitanja za provjeru u početnoj fazi pripreme politike, standardiziranu tablicu teritorijalnog učinka s pokazateljima

¹² ESPON TIA, alat za procjenu teritorijalnog učinka.

specifičnima za ruralna područja, prilog s podacima o ruralnim područjima koji se oslanja na podatke iz opservatorija za ruralna područja i jasan odjeljak o mjerama ublažavanja i alternativama. Minimalni standardi trebali bi se oslanjati na jasnu definiciju ruralnih područja osmišljenu na temelju prostornih tipologija kao što su DEGURBA, TERCET¹³ ili nacionalne geoprostorne urbano-ruralne klasifikacije koje su uvele države članice, uz moguća proširenja na planinska, otočna i rijetko naseljena područja u skladu s člancima 174. i 175. UFEU-a.

- 6.2 Nekoliko država članica već primjenjuje elemente koji bi mogli poslužiti za izradu minimalnih standarda EU-a. Irska zahtijeva da se u prijedlozima koji se podnose vladi na odluku opiše učinak prijedloga na ruralne zajednice. Kao pomoć u tom procesu oblikovateljima politika dostupne su nacionalne smjernice za procjenu učinka na ruralna područja. Finska razmatranje ruralnih pitanja integrira u procjene regulatornog učinka s pomoću standardizirane tablice teritorijalnih učinaka, dok Švedska koristi pokazatelje pristupačnosti da bi procijenila kako prijedlozi politika utječu na pružanje usluga u udaljenim područjima. Te prakse pokazuju da su minimalni standardi i izvedivi i djelotvorni ako su uključeni u administrativne postupke.
- 6.3 Opservatorij EU-a za ruralna područja¹⁴ pruža podatke o demografiji ruralnih područja, uslugama, pristupačnosti i gospodarskim rezultatima i mora postati trajan instrument s detaljnijim teritorijalnim podacima raščlanjenima po rodu i dobi, uključujući pristupačnost zemljišta, stanovanja i usluga, na razini detaljnijoj od razine NUTS 3. Procjena učinka na ruralna područja trebala bi se temeljiti i na nacionalnim i regionalnim teritorijalnim i urbano-ruralnim klasifikacijama ako one omogućuju točnije i detaljnije razumijevanje teritorijalnih razlika i ruralnih okolnosti. Sljedivost se osigurava putem *ex ante* i *ex post* procjena, javne dokumentacije i redovnog praćenja. Predlošci za savjetovanje trebali bi poticati sudjelovanje raznolikih ruralnih dionika, dok bi alati za ocjenjivanje trebali uključivati pokazatelje demografske održivosti, dostupnosti usluga i teritorijalne ravnoteže. Treba ojačati mehanizme praćenja i povratnih informacija kako bi procjena učinka na ruralna područja vodila ka konkretnim prilagodbama politika.

7. Primjeri iz država članica i regija

- 7.1 Države članice procjenu učinka na ruralna područja i teritorijalne pristupe primjenjuju na različite načine.¹⁵ Irska ima nacionalne smjernice i međuresornu koordinaciju. Finska upotrebljava strukturiranu analizu, angažman dionika i alate za procjenu učinka na ruralna područja, uz potporu Vijeća za ruralnu politiku. Austrija primjenjuje teritorijalne i ruralno osjetljive pristupe putem regionalnog razvoja i prostornog planiranja. Tijekom svojeg predsjedanja Vijećem 2025. Poljska je naglasila važnost procjene učinka na ruralna područja i međusektorskih rješenja za prevladavanje problema depopulacije ruralnih područja. Slovenija primjenjuje ciljane teritorijalne pristupe u okviru kohezijske politike. Finska i Španjolska u svoje su planove za oporavak i otpornost uključile ulaganja u digitalnu povezivost, dostupnost usluga i održivu mobilnost u korist ruralnih područja.

¹³ Konceptom [DEGURBA](#) definira se stupanj urbanizacije, a područja se prema gustoći stanovništva i obilježjima naselja klasificiraju u gradove, manje gradove i srednje gusto naseljena područja te ruralna područja. [TERCET](#) je koncept kojim se definiraju teritorijalne tipologije, odnosno okvir EU-a koji objedinjuje teritorijalnu klasifikaciju i tipologije u Uredbi NUTS, koja predstavlja pravnu osnovu za teritorijalnu statistiku.

¹⁴ [Opservatorij EU-a za ruralna područja, Europska komisija](#).

¹⁵ Na temelju okvira i prakse pakta za ruralna područja, OECD-a i Zaklade HAZI za procjenu učinka na ruralna područja.

7.2 Regionalne vlasti razvile su i inovativne pristupe. Flandrija je primjenom razmjerne metodologije procjenu učinka na ruralna područja ugradila u upravljanje već u ranoj fazi. U Kataloniji je procjena učinka na ruralna područja integrirana u provedbu katalonskog ruralnog programa. Aragonija procjenu učinka na ruralna područja primjenjuje u planiranju zdravstvene skrbi kako bi osigurala pravedan pristup u rijetko naseljenim područjima. Modelom *France Services* pružanje javnih usluga prilagođava se lokalnim potrebama, među ostalim u ruralnim područjima. Švedski *Västerbotten* primjer je prostornog planiranja usmjerenog na teritorijalne učinke zelene tranzicije. Ti primjeri pokazuju kako se procjena učinka na ruralna područja može prilagoditi različitim sustavima upravljanja i teritorijalnim okolnostima.

8. Integracija u sljedeći višegodišnji financijski okvir (VFO)

8.1 Procjena učinka na ruralna područja trebala bi postati strukturni element sljedećeg VFO-a jer bi se time osiguralo da se u instrumentima financiranja EU-a sustavno uzimaju u obzir posebna prava i potrebe ruralnih područja. Upravljačka tijela trebala bi pokazati kako se intervencijama rješavaju ruralni problemi, među ostalim u području dostupnosti usluga, povezanosti, nedostataka na tržištu rada, otpornosti na klimatske promjene i rodno diferenciranih učinaka. Procjena učinka na ruralna područja trebala bi funkcionirati kao obavezan *ex ante* element svih planova za nacionalno i regionalno partnerstvo, čime bi se osigurala njezina sustavna primjena prije odobrenja.

8.2 Procjenu učinka na ruralna područja trebalo bi integrirati kao horizontalno načelo u sva glavna područja i faze financiranja sredstvima EU-a, uključujući *ex post* evaluaciju. Države članice trebale bi obavezno dokazati kako njihovi planovi za nacionalno i regionalno partnerstvo zadovoljavaju ruralne potrebe, posebno na područjima gdje su razlike vrlo izražene. Referentni okvir politike trebalo bi revidirati tako da regionalizirana dijagnostika postane obvezna i da se osigura da nacionalni makroekonomski prioriteti nemaju apsolutnu prednost nad potrebama za ulaganjima u područjima niske gustoće naseljenosti i udaljenim područjima.

8.3 Glavni programi EU-a trebali bi uključivati obrazloženje učinka na ruralna područja, s mjerama ublažavanja ako se utvrde negativni učinci, uz primjenu pokazatelja relevantnih za ruralna područja kao što su pristup zdravstvenoj i socijalnoj skrbi, obrazovanju, osposobljavanju i pristojnim radnim uvjetima. Skrb o djeci, vrijeme putovanja do osnovnih službi, dostupnost javnog prijevoza, učinci oporezivanja, širokopojasni pristup, zadržavanje mladih, zapošljavanje i poduzetništvo žena, kao i pristup stanovanju i infrastrukturi zajednice pokazatelji su dobrobiti održivih ruralnih zajednica. Svi horizontalni zajednički pokazatelji trebali bi primjenjivati obvezno prostorno kodiranje Eurostata DEGURBA kako bi ulaganja povezana s ključnim etapama dokazano koristila ruralnim područjima. Trebalo bi sustavno integrirati kvalitativne socijalne pokazatelje siromaštva u pogledu prijevoza i blizine službama.

Bruxelles, 23. rujna 2026.

Predsjednik Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Séamus BOLAND